

บทที่ 4

การควบคุมดูแลการประกอบกิจการโรงงาน

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 บัญญัติเรื่องการควบคุมดูแลการประกอบกิจการโรงงานไว้ในมาตรา 7 ถึงมาตรา 31 แยกออกเป็นเรื่องต่างๆ ได้ดังนี้

1. การปรับปรุงระบบการควบคุมดูแลโรงงานให้สอดคล้องกับการประกอบกิจการโรงงานแต่ละลักษณะ (มาตรา 7)
 2. การกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมดูแลการประกอบกิจการโรงงานจำพวกต่างๆ (มาตรา 8, มาตรา 10 ถึงมาตรา 29, มาตรา 43))
 3. การเปิดโอกาสให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบโรงงานหรือเครื่องจักรแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 9)
 4. การกำหนดเขตประกอบการอุตสาหกรรมและเขตห้ามประกอบกิจการโรงงาน (มาตรา 30)
 5. การกำหนดให้มีการประสานงานกันระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต รวมทั้งให้พิจารณาลดการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกัน (มาตรา 31)
- ดังจะได้อธิบายต่อไปตามลำดับ

1. การปรับปรุงระบบการควบคุมดูแลโรงงานให้สอดคล้องกับการประกอบกิจการโรงงานแต่ละลักษณะ

พระราชบัญญัติโรงงานฉบับก่อนๆ กำหนดให้โรงงานทุกโรงงานทุกลักษณะต้องอยู่ภายใต้ระบบการอนุญาตเช่นเดียวกันหมด ทั้งๆ ที่ตามสภาพที่เป็นจริง โรงงานต่างๆ มีลักษณะที่แตกต่างกัน พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 จึงปรับปรุงระบบการควบคุมดูแลโรงงานเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพการประกอบกิจการโรงงานแต่ละลักษณะ โดยจัดแบ่งระบบการควบคุมดูแลโรงงานออกเป็น 3 ระบบ คือ ระบบกำกับตามปกติ ระบบการแจ้งให้ทราบก่อนเริ่มประกอบกิจการโรงงาน และระบบการอนุญาต ตามที่พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 7 บัญญัติไว้ว่า

“ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้โรงงานตามประเภทชนิดหรือขนาดใด

เป็นโรงงานจำพวกที่ 1 โรงงานจำพวกที่ 2 หรือโรงงานจำพวกที่ 3 แล้วแต่กรณี โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการควบคุมดูแล การป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญ การป้องกันความเสียหาย และการป้องกันอันตรายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่จะมีต่อประชาชนหรือสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

(1) โรงงานจำพวกที่ 1 ได้แก่โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่สามารถประกอบกิจการโรงงานได้ทันทีตามความประสงค์ของผู้ประกอบกิจการโรงงาน

(2) โรงงานจำพวกที่ 2 ได้แก่โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่เมื่อจะประกอบกิจการโรงงานต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบก่อน

(3) โรงงานจำพวกที่ 3 ได้แก่โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่การตั้งโรงงานจะต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการได้

เมื่อมีประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา 32 (1) ให้โรงงานที่กำหนดในประกาศดังกล่าวเป็นโรงงานจำพวกที่ 3 ด้วย”

ในปัจจุบันมีกฎกระทรวงอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 7 กำหนดให้โรงงานตามประเภท ชนิดและขนาดที่ระบุในบัญชีท้ายกฎกระทรวงดังกล่าวเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 โรงงานจำพวกที่ 2 และโรงงานจำพวกที่ 3 รวม 104 ประเภทหรือชนิด (ดูรายละเอียดได้จากกฎกระทรวงอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535)

2. การกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมดูแลการประกอบกิจการโรงงานจำพวกต่าง ๆ

แยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

2.1 หลักเกณฑ์ในการควบคุมดูแลการประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 1

โรงงานจำพวกที่ 1 เป็นโรงงานประเภท ชนิดและขนาดที่ผู้ประกอบกิจการโรงงานสามารถประกอบกิจการโรงงานได้ทันทีตามความประสงค์ของผู้ประกอบกิจการโรงงาน (พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 7 (1))

อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่าผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 1 จะประกอบกิจการโรงงานของตนอย่างไรก็ได้ตามอำเภอใจ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ได้กำหนดมาตรการควบคุมดูแลการประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 1 ไว้ตามสมควร โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 10 ว่า “ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 1 ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 และประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวงดังกล่าว”

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 8 บัญญัติว่า

“เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการประกอบกิจการโรงงาน ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อให้โรงงานจำพวกใดจำพวกหนึ่งหรือทุกจำพวกตามมาตรา 7 ต้องปฏิบัติตามในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ตั้งของโรงงาน สภาพแวดล้อมของโรงงาน ลักษณะอาคารของโรงงานหรือลักษณะภายในของโรงงาน

(2) กำหนดลักษณะ ประเภทหรือชนิดของเครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์หรือสิ่งที่ต้องนำมาใช้ในการประกอบกิจการโรงงาน

(3) กำหนดให้มีคนงานซึ่งมีความรู้เฉพาะตามประเภท ชนิดหรือขนาดของโรงงาน เพื่อปฏิบัติหน้าที่หนึ่งหน้าที่ใดประจำโรงงาน

(4) กำหนดหลักเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติ กรรมวิธีการผลิตและการจัดให้มีอุปกรณ์หรือเครื่องมืออื่นใด เพื่อป้องกันหรือระงับหรือบรรเทาอันตราย ความเสียหายหรือความเดือดร้อนที่อาจเกิดแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน

(5) กำหนดมาตรฐานและวิธีการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน

(6) กำหนดการจัดให้มีเอกสารที่จำเป็นประจำโรงงานเพื่อประโยชน์ในการควบคุมหรือตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย

(7) กำหนดข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับการประกอบกิจการโรงงานที่ผู้ประกอบการโรงงานต้องแจ้งให้ทราบเป็นครั้งคราวหรือตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

(8) กำหนดการอื่นใดเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในการดำเนินงาน เพื่อป้องกันหรือระงับหรือบรรเทาอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้ยกเว้นโรงงานบางประเภท ชนิด หรือขนาดใดจากการต้องปฏิบัติตามเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ และกฎกระทรวงดังกล่าวจะสมควรกำหนดให้เรื่องที่เป็นรายละเอียดทางด้านเทคนิคหรือเป็นเรื่องที่ต้องเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพสังคม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาก็ได้”

กฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 ในส่วนที่ผู้ประกอบการโรงงานจำพวกที่ 1 ต้องปฏิบัติตามในปัจจุบันได้แก่ กฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535)¹ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2539)² ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับ

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2535 เล่ม 109 ตอนที่ 108 (16 ตุลาคม 2535) หน้า 3-11.

² ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2539 เล่ม 113 ตอนที่ 33 ก (22 สิงหาคม 2539) หน้า 32-35.

- (1) ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในของโรงงาน
- (2) เครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์หรือสิ่งทีนำมาใช้ในโรงงาน
- (3) คนงานประจำโรงงาน
- (4) การควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

และ

- (5) ความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงาน
- มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หมวด 1

ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในของโรงงาน

ข้อ 1 ห้ามตั้งโรงงานจำพวกที่ 1 และโรงงานจำพวกที่ 2 ในบริเวณดังต่อไปนี้

- (1) บ้านจัดสรรเพื่อการพักอาศัย อาคารชุดพักอาศัย และบ้านแถวเพื่อการพักอาศัย
- (2) ภายในระยะ 50 เมตร จากเขตติดต่อสาธารณสถาน ได้แก่ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา วัดหรือศาสนสถาน โรงพยาบาล โบราณสถาน และสถานที่ทำการงานของหน่วยงานของรัฐ และให้หมายความรวมถึงแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ 2

ข้อ 3 สถานที่ทำการงานของหน่วยงานของรัฐตามข้อ 1 (2) หรือข้อ 2 (2) ไม่หมายความรวมถึงสถานที่ทำการงานโดยเฉพาะเพื่อการควบคุม กำกับ ดูแล อำนาจความสะดวกหรือให้บริการแก่การประกอบกิจการของโรงงานแห่งนั้นๆ

ในกรณีมีเหตุอันสมควร รัฐมนตรีจะกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้รั้นหรือขยายระยะทางที่กำหนดในข้อ 1 (2) หรือข้อ 2 (2) หรือมิให้ใช้บังคับข้อ 1 (2) แก่โรงงานประเภทใดตามเงื่อนไขที่กำหนดก็ได้

ข้อ 4

ข้อ 5 อาคารโรงงานต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) มั่นคง แข็งแรง เหมาะสมและมีบริเวณเพียงพอที่จะประกอบกิจการอุตสาหกรรมนั้นๆ โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม หรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) มีการระบายอากาศที่เหมาะสม โดยให้มีพื้นที่ประตู หน้าต่าง และช่องลมรวมกันโดยไม่นับที่ติดต่อระหว่างห้องไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ส่วนของพื้นที่ของห้อง หรือมีการระบายอากาศไม่น้อยกว่า 0.5 ลูกบาศก์เมตรต่อนาที ต่อคนงานหนึ่งคน

(3) มีประตูหรือทางออกให้พอกับจำนวนคนในโรงงานที่จะหลบหนีภัยออกไปได้ทันทีเมื่อมีเหตุฉุกเฉินขึ้นอย่างน้อยสองแห่งอยู่ห่างกันพอสมควร บานประตูเปิดออกได้ง่าย มีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 110 เซนติเมตร และสูงไม่น้อยกว่า 200 เซนติเมตร แต่ถ้ามีคนในโรงงานที่จะต้องออกตามทางนี้มากกว่า 50 คน ต้องมีขนาดกว้างเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนไม่น้อยกว่า 2 เซนติเมตร ต่อหนึ่งคน และมีบันไดระหว่างชั้นอย่างน้อยสองแห่งอยู่ห่างกันพอสมควร

(4) บันไดต้องมั่นคงแข็งแรง มีลักษณะ ขนาด และจำนวนที่เหมาะสมกับอาคารโรงงานและการประกอบกิจการอุตสาหกรรมนั้น ๆ ชั้นบันไดต้องไม่ลื่นและมีช่องระยะเท่ากันโดยตลอด

บันไดและพื้นทางเดินที่อยู่สูงจากระดับพื้นตั้งแต่ 1.50 เมตรขึ้นไป อย่างน้อยต้องมีราวที่มั่นคง แข็งแรง และเหมาะสม ทั้งนี้ รัฐมนตรีอาจกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้มีส่วนประกอบอื่นเพื่อป้องกันอันตรายหรือยกเว้นการจัดให้มีราวดังกล่าวได้

(5) ระยะดิ่งระหว่างพื้นถึงเพดานโดยเฉลี่ยต้องไม่น้อยกว่า 3.00 เมตร เว้นแต่จะมีการจัดระบบปรับอากาศหรือมีการระบายอากาศที่เหมาะสม แต่ระยะดิ่งดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่า 2.30 เมตร

(6) พื้นต้องมั่นคง แข็งแรง ไม่มีน้ำขัง หรือลื่น อันอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

(7) บริเวณหรือห้องทำงานต้องมีพื้นที่ปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 3 ตารางเมตร ต่อคนงานหนึ่งคน โดยการคำนวณพื้นที่ให้นับรวมพื้นที่ที่ใช้วางโต๊ะปฏิบัติงาน เครื่องจักร ผลิตภัณฑ์ หรือวัสดุที่เคลื่อนไปตามกระบวนการผลิตด้วย

(8) วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างต้องเหมาะสมกับการประกอบกิจการอุตสาหกรรมตามขนาด ประเภท หรือชนิดของโรงงาน รวมทั้งที่ไม่ก่อให้เกิดการลุกลามของอัคคีภัย

(9) จัดให้มีสายล่อฟ้าตามความจำเป็นและเหมาะสม

(10) จัดให้มีที่เก็บรักษาวัตถุหรือสิ่งของที่อาจก่อให้เกิดอันตราย หรืออัคคีภัยได้ง่ายไว้ในที่ปลอดภัย

(11) ในกรณีมีลิฟต์ ลิฟต์ต้องมีส่วนปลอดภัยไม่น้อยกว่าสี่เท่าของน้ำหนักที่กำหนดให้ใช้ ทั้งนี้ โดยถือว่าคนที่บรรทุกมีน้ำหนัก 70 กิโลกรัมต่อหนึ่งคน และต้องเป็นแบบที่เคลื่อนที่ได้ก็ต่อเมื่อประตูได้ปิดแล้ว รวมทั้งต้องมีระบบส่งสัญญาณเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินด้วย ลิฟต์ต้องมีป้ายระบุจำนวนคนหรือน้ำหนักที่จะบรรทุกได้ ให้เห็นได้ง่ายและชัดเจน

(12) มีห้องส้วม ที่πίสสาวะ และสถานที่ทำความสะอาดร่างกาย ดังต่อไปนี้

(ก) มีห้องส้วมอย่างน้อยในอัตราคนงานไม่เกิน 15 คน 1 ที่นั่ง คนงานไม่เกิน 40 คน 2 ที่นั่ง คนงานไม่เกิน 80 คน 3 ที่นั่ง และเพิ่มขึ้นต่อจากนี้ในอัตราส่วน 1 ที่นั่งต่อจำนวนคนงานไม่เกิน 50 คน สำหรับโรงงานที่มีคนงานชายและคนงานหญิงรวมกันมากกว่า 15 คน ให้จัดส้วมแยกไว้สำหรับคนงานหญิงตามอัตราส่วนที่กำหนดข้างต้นด้วย

(ข) อาคารโรงงานที่มีคนทำงานอยู่หลายชั้น ต้องจัดให้มีห้องส้วมและที่πίสสาวะในชั้นต่างๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม

(ค) ห้องส้วมต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 0.9 ตารางเมตรต่อ 1 ที่นั่ง

(ง) ห้องส้วมที่มีที่πίสสาวะต้องเป็นแบบใช้น้ำชำระลงบ่อซึม พื้นห้องต้องเป็นแบบไม่ดูดน้ำ

(จ) จัดให้มีกระดาษชำระหรือน้ำสำหรับชำระให้เพียงพอสำหรับห้องส้วมทุกห้อง

(ฉ) จัดให้มีสถานที่ทำความสะอาดร่างกาย พร้อมทั้งวัสดุและอุปกรณ์สำหรับคนงานตามความจำเป็นและเหมาะสม

(ช) จัดให้มีการระบายถ่ายเทอากาศให้เพียงพอสำหรับห้องส้วม ห้องπίสสาวะ และสถานที่ทำความสะอาดร่างกายทุกห้อง

(ซ) จัดให้มีการทำความสะอาดห้องส้วม ที่πίสสาวะ และสถานที่ทำความสะอาดร่างกายให้อยู่ในสภาพที่ถูกสุขลักษณะเป็นประจำทุกวัน

(ณ) ในโรงงานที่มีการผลิตสิ่งที่ใช้บริโภค ต้องจัดให้มีที่ล้างมือ ยาฆ่าเชื้อหรือสบู่อันได้สุลักษณะ และตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสมอย่างน้อยในอัตราคนงานไม่เกิน 15 คน 1 ที่ คนงานไม่เกิน 40 คน 2 ที่ คนงานไม่เกิน 80 คน 3 ที่ และเพิ่มขึ้นต่อจากนี้ในอัตราส่วน 1 ที่ต่อจำนวนคนงานไม่เกิน 50 คน

หมวด 2

เครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ หรือสิ่งทีนำมาใช้ในโรงงาน

ข้อ 6 เครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ หรือสิ่งทีนำมาใช้ในโรงงานต้องเป็นดังต่อไปนี้

(1) มั่นคง แข็งแรง และเหมาะสม และในกรณีมีเหตุอันควร รัฐมนตรีจะกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้การนำเครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ หรือสิ่งทีนำมาใช้ในโรงงานชนิดใดต้องมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม หรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาก็ได้

(2) ใช้เครื่องจักรที่มีความปลอดภัยและไม่ก่อให้เกิดความสั่นสะเทือน เสียง หรือ คลื่นวิทยุ รบกวนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง

(3) มีเครื่องป้องกันอันตรายอันอาจเกิดจากส่วนที่เคลื่อนไหวของเครื่องจักรตาม ความจำเป็นและเหมาะสม

(4) บ่อหรือถังเปิดที่ทำงานสนองกันกับเครื่องจักรที่อาจเป็นอันตรายในการปฏิบัติงาน ของคนงาน ต้องมีขอบหรือราวกันแข็งแรงและปลอดภัยทางด้านที่คนเข้าถึงได้ สูงไม่น้อยกว่า 100 เซนติเมตรจากระดับพื้นที่ติดกับบ่อหรือถังนั้น

(5) หม้อไอน้ำ (boiler) หม้อต้มที่ใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อนำความร้อน เครื่องอัดก๊าซ (compressor) หรือถังปฏิกิริยา (reactor) และระบบท่อ เครื่องจักรหรือภาชนะ ที่ทำงานสนองกันโดยมีความกดดันแตกต่างจากบรรยากาศซึ่งใช้กับหม้อไอน้ำ หม้อต้มที่ใช้ ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อนำความร้อน เครื่องอัดก๊าซ หรือถังปฏิกิริยาดังกล่าว ต้องได้รับการ ออกแบบ กำหนด และสร้างตามมาตรฐานที่ยอมรับ หรือผ่านการทดสอบความปลอดภัยในการ ใช้งาน โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การติดตั้งต้องมั่นคงแข็งแรงปลอดภัยในการใช้งาน มีอุปกรณ์ความปลอดภัย และมีส่วนประกอบที่จำเป็นตามหลักวิชาการ โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(6) ภาชนะที่บรรจุที่มีความกดดันต่างจากบรรยากาศ (pressure vessel) ต้อง เป็นไปตามมาตรฐานที่ยอมรับ มีอุปกรณ์ความปลอดภัยและส่วนประกอบที่จำเป็นตามหลัก วิชาการ โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรี กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(7) ภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย เช่น วัตถุไวไฟ วัตถุระเบิด วัตถุเคมี หรือของเหลว อื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อมที่มีขนาดของ ภาชนะ บรรจุตั้งแต่ 25,000 ลิตรขึ้นไป ต้องมั่นคง แข็งแรง เป็นไปตามมาตรฐานที่ยอมรับ โดยมีคำ รับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา และต้องสร้างเขื่อนหรือกำแพงคอนกรีตโดยรอบให้มีขนาดที่สามารถจะกัก เก็บปริมาณวัตถุดังกล่าวได้ทั้งหมด เว้นแต่กรณีที่มีภาชนะบรรจุมากกว่าหนึ่งถัง ให้สร้างเขื่อนที่ สามารถเก็บกักวัตถุอันตรายนั้นเท่ากับปริมาณของถังเก็บขนาดใหญ่ที่สุด เพื่อป้องกันการแพร่ กระจายของวัตถุที่บรรจุได้อย่างมีประสิทธิภาพในกรณีเมื่อเกิดอุบัติเหตุแก่ภาชนะดังกล่าว และต้อง จัดให้มีวัตถุหรือเคมีภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการระงับหรือลดความรุนแรงของการแพร่

กระจายได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ในกรณีที่ภาชนะบรรจุนั้นตั้งอยู่ที่โล่งแจ้ง ต้องมีสายล่อฟ้าให้เป็นไปตามหลักวิชาการ และภาชนะบรรจุที่อาจเกิดประจุไฟฟ้าสถิตย์ได้ในตัวต้องต่อสายดิน

(8) เครื่องยก (crane and hoist) และส่วนที่รับน้ำหนักต่อเนื่องกันต้องมั่นคงและแข็งแรง มีลักษณะ ขนาด และจำนวนที่เหมาะสม และต้องมีป้ายระบุน้ำหนักปลอดภัยสูงสุดที่จะใช้ยกของได้ให้เห็นได้ง่ายและชัดเจน กับต้องมีที่ห้ามล้อซึ่งสามารถจะหยุดน้ำหนักได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าของน้ำหนักปลอดภัยสูงสุด และถ้าเป็นเครื่องยกที่ใช้ไฟฟ้าต้องมีอุปกรณ์สำหรับหยุดยกและตัดกระแสไฟฟ้าเมื่อยกน้ำหนักถึงตำแหน่งสูงสุดที่กำหนด

(9) เครื่องลำเลียงขนส่ง (conveyer) ซึ่งมีสายลำเลียงผ่านเหนือบริเวณซึ่งมีคนปฏิบัติงานหรือทางเดิน ต้องมีเครื่องป้องกันของตกแบบแผ่นหรือตะแกรงกันด้านข้างและรองรับของตกตลอดใต้สายลำเลียงนั้น โดยให้อยู่ในลักษณะที่จะทำให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานสำหรับเครื่องลำเลียงขนส่งที่มีสายลำเลียงต่างไปจากแนวระดับ ต้องมีเครื่องบังคับที่ทำให้สายลำเลียงหยุดได้เองเมื่อเครื่องหยุดปฏิบัติงาน

(10) การติดตั้งท่อและอุปกรณ์สำหรับส่งวัสดุทางท่อต้องเป็นไปตามหลักวิชาการที่ยอมรับกัน

(11) ระบบไฟฟ้า การเดินสายไฟฟ้า และการติดตั้งเครื่องยนต์ไฟฟ้า สวิตซ์ไฟฟ้า และอุปกรณ์เครื่องไฟฟ้าอื่น ต้องเป็นไปตามหลักวิชาการที่ยอมรับกันโดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 7 ในกรณีมีเหตุอันควร รัฐมนตรีจะประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการทดสอบความปลอดภัยของเครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ หรือสิ่งทีนำมาใช้ในโรงงานตามข้อ 6 (2) (3) (5) (6) (7) (8) (9) (10) หรือ (11) ก็ได้

หมวด 3

คนงานประจำโรงงาน

ข้อ 8 โรงงานที่มีการใช้หม้อไอน้ำ (boiler) หรือหม้อต้มที่ใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อนำความร้อนที่มีความกดดันแตกต่างจากบรรยากาศ ผู้ประกอบกิจการต้องจัดให้มีผู้ควบคุม (operator) ประจำหม้อไอน้ำ (boiler) หรือหม้อต้มที่ใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อนำความร้อน ทั้งนี้ โดยผู้ควบคุมดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาช่างกลโรงงาน หรือช่างยนต์ หรือช่างผู้ชำนาญงานที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ควบคุมหม้อไอน้ำ (boiler) จาก

กระทรวงอุตสาหกรรมหรือสถาบันอื่นที่กระทรวงอุตสาหกรรมรับรอง

โรงงานที่มีการใช้หม้อไอน้ำ (boiler) ขนาดกำลังผลิตตั้งแต่ 20 ตันต่อชั่วโมงขึ้นไป นอกจากต้องดำเนินการจัดให้มีผู้ควบคุมดังกล่าวแล้ว ผู้ประกอบกิจการต้องจัดให้มีผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นวิศวกรผู้ควบคุมและอำนวยความสะดวกการใช้หม้อไอน้ำ (boiler) ด้วย

ข้อ 9 โรงงานที่ประกอบกิจการสร้างหรือซ่อมหม้อไอน้ำ (boiler) หรือหม้อต้มที่ใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อนำความร้อน ผู้ประกอบกิจการต้องจัดให้มีผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นผู้ควบคุมการสร้างหรือซ่อม

ข้อ 10 โรงงานต้องมีวิธีการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และต้องจัดให้มีผู้ควบคุมดูแลและผู้ปฏิบัติงานประจำสำหรับระบบป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษซึ่งมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 11 โรงงานที่มีการใช้สารกัมมันตรังสีต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาสำหรับดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ¹

ข้อ 12 คนงานประจำโรงงานตามที่กำหนดในหมวดนี้ จะต้องไม่เป็นผู้ที่เคยกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่เป็นกรณีที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 4

การควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษ หรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อ 13 การกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล และวัสดุที่ไม่ใช้

(1) ต้องรักษาโรงงานให้สะอาดปราศจากขยะและสิ่งปฏิกูลอยู่เสมอและจัดให้มีที่รองรับหรือที่กำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลตามความจำเป็นและเหมาะสม

(2) ต้องแยกเก็บสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ซึ่งมีวัตถุมีพิษปนอยู่ด้วย หรือสำลี ผ้า หรือเศษด้ายที่เปื้อนวัตถุไวไฟ ไว้ในที่รองรับต่างหากที่เหมาะสมและมีฝาปิดมิดชิด และต้องจัดให้มีการกำจัดสิ่งดังกล่าวโดยเฉพาะด้วยวิธีการที่ปลอดภัยและไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ

¹ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เรื่อง คุณสมบัติเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเกี่ยวกับโรงงานที่มีการใช้สารกัมมันตรังสี

(3) ผู้ประกอบกิจการโรงงานที่มีสิ่งปนเปื้อนหรือวัสดุไม่ใช้แล้ว ซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการกำจัดสิ่งปนเปื้อนหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วดังต่อไปนี้

(ก) ห้ามมิให้นำสิ่งปนเปื้อนหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมมอบหมายให้นำออกไปเพื่อการทำลายฤทธิ์ กำจัด ทิ้ง หรือฝังด้วยวิธีการและสถานที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(ข) ต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับชนิด ปริมาณ ลักษณะ คุณสมบัติและสถานที่เก็บสิ่งปนเปื้อนหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วนั้นๆ พร้อมทั้งวิธีการเก็บ ทำลายฤทธิ์ กำจัด ทิ้ง ฝัง เคลื่อนย้าย และการขนส่ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 14 ห้ามระบายน้ำทิ้งออกจากโรงงาน เว้นแต่ได้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง จนน้ำทิ้งนั้นมีลักษณะเป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ทั้งนี้ ต้องไม่ใช่วิธีทำให้เจือจาง (dilution)

ข้อ 15 ในกรณีที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ผู้ประกอบกิจการต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ต้องติดตั้งมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบบำบัดน้ำเสียโดยเฉพาะไว้ในที่ง่ายต่อการตรวจสอบ และต้องมีการจดบันทึกเลขหน่วยและปริมาณการใช้ไฟฟ้าประจำวันด้วย

(2) ในกรณีมีการใช้สารเคมีหรือสารชีวภาพในระบบบำบัดน้ำเสีย ต้องมีการบันทึกการใช้สารเคมีหรือสารชีวภาพในการบำบัดน้ำเสียประจำวัน และมีหลักฐานในการจัดหาสารเคมีหรือสารชีวภาพดังกล่าวด้วย

ข้อ 15 ทวิ¹ ในกรณีที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โรงงานที่ผู้อนุญาตกำหนดให้ต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียต้องติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่องอุปกรณ์พิเศษ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามข้อ 15 แล้ว โรงงานดังกล่าวจะต้องติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่องอุปกรณ์เพื่อรายงานการระบายน้ำทิ้งออกจากโรงงานเข้ากับระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ติดตั้งเครื่องวัดอัตราการไหลของน้ำทิ้งออกจากโรงงาน โดยเครื่องวัดอัตราการไหลของน้ำทิ้งออกจากโรงงานและมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบบำบัดน้ำเสียจะต้องสามารถให้สัญญาณไฟฟ้าอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์และใช้งานวิเคราะห์

¹ ข้อ 15 ทวิ เพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2539)

โดยระบบคอมพิวเตอร์ได้

การติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่องอุปกรณ์เพิ่มขึ้นจากที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประเภท ขนาด และสถานที่ตั้งของโรงงาน

(2) ติดตั้งระบบปรับเปลี่ยนสัญญาณไฟฟ้าจากเครื่องวัดอัตราการไหลของน้ำที่ออกจากโรงงานและมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นสัญญาณที่สามารถจัดส่งไปได้ไกลด้วยระบบเครือข่ายคมนาคมประเภทต่างๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ หรือสัญญาณดาวเทียม เพื่อส่งสัญญาณอย่างต่อเนื่องไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานที่ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนด

(3) จัดให้มีการติดตั้งอุปกรณ์และการส่งสัญญาณของค่าวิเคราะห์หรือค่าที่วัดได้ตาม (2) ทางโทรศัพท์ วิทยุ หรือสัญญาณดาวเทียมอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาหรือเป็นครั้งคราวตามที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนดไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานที่ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนด

ข้อ 16 ห้ามระบายอากาศเสียออกจากโรงงาน เว้นแต่ได้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง จนอากาศที่ระบายออกนั้นมีปริมาณของสารเจือปนไม่เกินกว่าค่าที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา¹ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ใช้วิธีทำให้เจือจาง (dilution)

ข้อ 16 ทวิ² ในกรณีที่มีระบบฟอกอากาศ ผู้ประกอบกิจการโรงงานต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ต้องติดตั้งมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบฟอกอากาศโดยเฉพาะไว้ในที่ที่ง่ายต่อการตรวจสอบและต้องมีการจดบันทึกเลขหน่วยและปริมาณการใช้ไฟฟ้าประจำวันด้วย

(2) ในกรณีที่มีการใช้สารเคมีในระบบฟอกอากาศ ต้องมีการจดบันทึกการใช้สารเคมีในการฟอกอากาศประจำวันและมีหลักฐานในการจัดหาสารเคมีดังกล่าวด้วย

ข้อ 16 ตริ³ ในกรณีที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โรงงานที่ผู้อนุญาตกำหนดให้ต้องมีระบบฟอกอากาศต้องติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่องอุปกรณ์พิเศษ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามข้อ 16 ทวิ แล้ว โรงงานดังกล่าวจะต้องติดตั้งเครื่องมือ หรือเครื่องอุปกรณ์เพื่อรายงานการระบายอากาศเสียออกจากโรงงานเข้ากับระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้ด้วย

¹ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2536) และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากโรงงาน

^{2,3} ข้อ 16 ทวิ และข้อ 16 ตริ เพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2539)

(1) ติดตั้งเครื่องวัดอัตราการไหลของอากาศเสียออกจากโรงงาน โดยเครื่องวัดอัตราการไหลของอากาศเสียออกจากโรงงานและมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบฟอกอากาศจะต้องสามารถให้สัญญาณไฟฟ้าอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์และใช้งานวิเคราะห์โดยระบบคอมพิวเตอร์ได้

การติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่องอุปกรณ์เพิ่มขึ้นจากที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประเภท ขนาด และสถานที่ตั้งของโรงงาน

(2) ติดตั้งระบบปรับเปลี่ยนสัญญาณไฟฟ้าจากเครื่องวัดอัตราการไหลของอากาศเสียออกจากโรงงานและมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบฟอกอากาศเป็นสัญญาณที่สามารถจัดส่งไปได้ไกลด้วยระบบเครือข่ายคมนาคมประเภทต่างๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ หรือสัญญาณดาวเทียม เพื่อส่งสัญญาณอย่างต่อเนื่องไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานที่ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนด

(3) จัดให้มีการติดตั้งอุปกรณ์และการส่งสัญญาณของค่าวิเคราะห์หรือค่าที่วัดได้ตาม (2) ทางโทรศัพท์ หรือวิทยุ หรือสัญญาณดาวเทียมอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาหรือเป็นครั้งคราว ตามที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนดไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานที่ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนด

ข้อ 17 เสียงดังที่เกิดจากการประกอบกิจการต้องไม่เกิดมาตรฐานที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 5

ความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงาน

ข้อ 18 โรงงานประเภทใดต้องมีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการดำเนินงานอย่างไร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 19 เครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ หรือสิ่งทีนำมาใช้ในโรงงานประเภทใดต้องมีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยอย่างไร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บทเฉพาะกาล

ข้อ 20 ความในข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 ของหมวด 1 มิให้นำมาใช้บังคับกับโรงงานที่ได้
รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานอยู่แล้วก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ในปัจจุบัน ได้แก่

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2536)

ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

เรื่อง กำหนดค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากโรงงาน¹

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 16 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตาม
ความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม จึงออก
ประกาศกำหนดค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากโรงงานไว้ดังนี้

ข้อ 1 อากาศที่สามารถระบายออกจากโรงงาน ต้องมีค่าปริมาณของสารแต่ละชนิด
เจือปนไม่เกินค่าที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

ลำดับที่	ชนิดของสารเจือปน	แหล่งที่มาของสาร	ค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศ
1.	ฝุ่นละออง (Particulate)	หม้อไอน้ำที่ใช้เชื้อเพลิงดังนี้	
		- น้ำมันเตา	300 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
		- ถ่านหิน	400 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
		- เชื้อเพลิงอื่นๆ	400 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
		การถลุง หล่อหลอม รีดคัง และ/หรือผลิตเหล็กกล้า	300 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
2.	พลวง (Antimony)	อะลูมิเนียม	
		การผลิตทั่วไป	400 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
		การผลิตทั่วไป	20 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2536 เล่ม 110 ตอนที่ 109 (12 สิงหาคม 2536) หน้า 12-14.

ลำดับที่	ชนิดของสารเจือปน	แหล่งที่มาของสาร	ค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศ
3.	สารหนู (Arsenic)	การผลิตทั่วไป	20 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
4.	ทองแดง (Copper)	การหลอมหรือการถลุง	30 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
5.	ตะกั่ว (Lead)	การผลิตทั่วไป	30 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
6.	คลอรีน (Chlorine)	การผลิตทั่วไป	30 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
7.	ไฮโดรเจนคลอไรด์ (Hydrogen chloride)	การผลิตทั่วไป	200 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
8.	ปรอท (Mercury)	การผลิตทั่วไป	3 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
9.	คาร์บอนมอนอกไซด์ (Carbon monoxide)	การผลิตทั่วไป	1000 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 870 ส่วนในล้านส่วน
10.	กรดกำมะถัน (Sulfuric acid)	การผลิตทั่วไป	100 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 25 ส่วนในล้านส่วน
11.	ไฮโดรเจนซัลไฟด์ (Hydrogen sulfide)	การผลิตทั่วไป	140 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 100 ส่วนในล้านส่วน
12.	ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (Sulfur dioxide)	การผลิตกรดซัลฟูริก	1300 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 500 ส่วนในล้านส่วน
13.	ออกไซด์ของไนโตรเจน (Oxides of nitrogen)	หม้อไอน้ำที่ใช้เชื้อเพลิงดังนี้ - ถ่านหิน - เชื้อเพลิงอื่นๆ	(วัดในรูปไนโตรเจนไดออกไซด์) 940 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 500 ส่วนในล้านส่วน 470 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 250 ส่วนในล้านส่วน
14.	ไซลีน (Xylene)	การผลิตทั่วไป	870 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 200 ส่วนในล้านส่วน
15. ¹	ครีซอล (Cresol)	การผลิตทั่วไป	22 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 5 ส่วนในล้านส่วน

¹ ลำดับที่ 15 เพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากโรงงาน, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2538 เล่ม 112 ตอนที่ 79 ง (3 ตุลาคม 2538) หน้า 21.

ข้อ 2 การวัดค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากโรงงาน ให้วัดอากาศที่ระบายออกจากปล่องในขณะที่ประกอบกิจการโรงงาน

ในกรณีที่ไม่มีปล่อง ให้วัดที่ช่องระบายอากาศซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าน่าจะมีปริมาณของสารเจือปนระบายออกมากที่สุด

ข้อ 3 ระดับค่าปริมาณของสารแต่ละชนิดที่เจือปนในอากาศ ให้คำนวณเทียบที่ความดัน 1 บรรยากาศ และอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2542)

ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

เรื่อง คุณสมบัติเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเกี่ยวกับโรงงาน
ที่มีการใช้สารกัมมันตรังสี¹

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 11 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 คำจำกัดความ

“สารกัมมันตรังสี” หมายความว่า สารใดๆ ที่องค์ประกอบส่วนหนึ่งมีโครงสร้างปรมาณูไม่คงตัวและจะสลายตัวโดยการปลดปล่อยพลังงานหรือแผ่รังสีออกมา

ข้อ 2 ผู้ประกอบกิจการโรงงานที่มีการใช้สารกัมมันตรังสี ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้มีคุณสมบัติสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางด้านวิทยาศาสตร์ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากรังสีอย่างน้อยสามหน่วยกิต หรือผ่านการอบรมการใช้ การดูแลรักษาและการป้องกันอันตรายจากการใช้อุปกรณ์และสารกัมมันตรังสีจากสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติเป็นผู้ควบคุมดูแลประจำโรงงานเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการใช้สารกัมมันตรังสี

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2542 เล่ม 116 ตอนที่ 57 ง (20 กรกฎาคม 2542) หน้า 3.

2.2 หลักเกณฑ์ในการควบคุมดูแลการประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2

โรงงานจำพวกที่ 2 เป็นโรงงานประเภท ชนิดและขนาดที่ผู้ประกอบการโรงงานตั้งโรงงานได้โดยไม่ต้องขออนุญาต แต่เมื่อจะประกอบกิจการโรงงาน ต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบก่อน (พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 7 (2))

“ผู้อนุญาต” คือ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมอบหมายตามความเหมาะสม (พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 5)

หลักเกณฑ์ในการควบคุมดูแลการประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 8 มาตรา 11 และมาตรา 43 แยกพิจารณาได้ดังนี้

- (1) เมื่อจะเริ่มประกอบกิจการโรงงาน ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน
- (2) ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 และประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวงดังกล่าว
- (3) ต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปี
- (4) ในกรณีที่เลิกประกอบกิจการโรงงาน โอน ให้เช่าหรือให้เช่าซื้อโรงงาน ต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 30 วัน
ซึ่งจะอธิบายเป็นลำดับไป

- (1) เมื่อจะเริ่มประกอบกิจการโรงงาน ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 11 วรรคหนึ่งถึงวรรคสี่ บัญญัติว่า

“ผู้ประกอบการโรงงานจำพวกที่ 2 ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 และประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวงดังกล่าว และเมื่อจะเริ่มประกอบกิจการโรงงานให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน

แบบและรายละเอียดที่ต้องแจ้งและแบบใบรับแจ้ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบรับแจ้งเพื่อเป็นหลักฐานการแจ้งให้แก่ผู้แจ้งในวันที่ได้รับแจ้ง และให้ผู้แจ้งประกอบกิจการโรงงานได้ตั้งแต่วันที่ได้รับใบรับแจ้ง

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบในภายหลังว่าการแจ้งตามวรรคหนึ่งไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้แจ้งแก้ไขให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำสั่งดังกล่าว”

สำหรับโรงงานจำพวกที่ 2 ก่อนเริ่มประกอบกิจการโรงงาน ผู้ประกอบการโรงงานต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน ผู้ประกอบการโรงงานจำพวกที่ 2 จะเริ่มประกอบ

กิจการโรงงานได้ตั้งแต่วันที่ได้รับใบรับแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นต้นไป

แบบและรายละเอียดที่ต้องแจ้งและแบบใบรับแจ้ง กำหนดในกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535)¹ มีรายละเอียดดังนี้

ข้อ 1 ผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 เมื่อจะเริ่มประกอบกิจการโรงงาน ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนตามแบบและรายละเอียดที่ระบุไว้ในแบบ ร.ง. 1 ท้ายกฎกระทรวงนี้

ข้อ 2 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งตามข้อ 1 แล้ว ให้ออกใบรับแจ้งเพื่อเป็นหลักฐานตามแบบ ร.ง. 2 ท้ายกฎกระทรวงนี้

ข้อ 3 สำหรับโรงงานที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานก่อนวันที่พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มีผลใช้บังคับ หรือหลังวันที่พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มีผลใช้บังคับแต่ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าผู้ประกอบกิจการโรงงานได้แจ้งการประกอบกิจการแล้ว และให้ถือว่าใบอนุญาตดังกล่าวเป็นใบรับแจ้งตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

(2) ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 และประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวงดังกล่าว

พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 11 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 และประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวงดังกล่าว.....”

กฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 ในส่วนที่ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 ต้องปฏิบัติตาม ในปัจจุบันได้แก่

1. กฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535)² แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2539)³ ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับ

- (1) ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในของโรงงาน
- (2) เครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ หรือสิ่งนำมาใช้ในโรงงาน
- (3) คนงานประจำโรงงาน
- (4) การควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

และ

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2535 เล่ม 109 ตอนที่ 108 (16 ตุลาคม 2535) หน้า 14-15. สำหรับแบบเอกสาร ร.ง.ต่าง ๆ ได้นำมาพิมพ์ไว้ในภาคผนวกของหนังสือคำบรรยายนี้

² ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2535 เล่ม 109 ตอนที่ 108 (16 ตุลาคม 2535) หน้า 3-11.

³ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2535 เล่ม 113 ตอนที่ 33 ก (22 สิงหาคม 2539) หน้า 32-35.

(5) ความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงาน

2. กฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2535)¹ และกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2538)² ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 หรือจำพวกที่ 3 แจ้งข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการประกอบกิจการโรงงาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535)
แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2539)

หมวด 1

ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารและลักษณะภายในของโรงงาน

ข้อ 1 ห้ามตั้งโรงงานจำพวกที่ 1 และโรงงานจำพวกที่ 2 ในบริเวณ ดังต่อไปนี้

(1) บ้านจัดสรรเพื่อการพักอาศัย อาคารชุดพักอาศัย และบ้านแถวเพื่อการพักอาศัย

(2) ภายในระยะ 50 เมตร จากเขตติดต่อสาธารณสถาน ได้แก่ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา วัดหรือศาสนสถาน โรงพยาบาล โบราณสถาน และสถานที่ทำการงานของหน่วยงานของรัฐ และให้หมายความรวมถึงแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ 2

ข้อ 3 สถานที่ทำการงานของหน่วยงานของรัฐตามข้อ 1 (2) หรือข้อ 2 (2) ไม่ให้หมายความรวมถึงสถานที่ทำการงานโดยเฉพาะเพื่อการควบคุม กำกับ ดูแล อำนาจความสะดวกหรือให้บริการแก่การประกอบกิจการโรงงานแห่งนั้น ๆ

ในกรณีมีเหตุอันสมควร รัฐมนตรีจะกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ร่นหรือขยายระยะทางที่กำหนดในข้อ 1 (2) หรือข้อ 2 (2) หรือมิให้ใช้บังคับข้อ 1 (2) แก่โรงงานประเภทใดตามเงื่อนไขที่กำหนดก็ได้

ข้อ 4

ข้อ 5 อาคารโรงงานต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2535 เล่ม 109 ตอนที่ 108 (16 ตุลาคม 2535) หน้า 12-13.

² ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2538 เล่ม 112 ตอนที่ 22 ก (26 มิถุนายน 2538) หน้า 27-28.

(1) มั่นคง แข็งแรง เหมาะสมและมีบริเวณเพียงพอที่จะประกอบกิจการอุตสาหกรรมนั้นๆ โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) มีการระบายอากาศที่เหมาะสม โดยให้มีพื้นที่ประตู หน้าต่าง และช่องลมรวมกันโดยไม่นับที่ติดต่อระหว่างห้องไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ส่วนของพื้นที่ของห้อง หรือมีการระบายอากาศไม่น้อยกว่า 0.5 ลูกบาศก์เมตรต่อนาที ต่อคนงานหนึ่งคน

(3) มีประตูหรือทางออกให้พอกับจำนวนคนในโรงงานที่จะหลบหนีภัยออกไปได้ทันทีที่มีเหตุฉุกเฉินขึ้นอย่างน้อยสองแห่งอยู่ห่างกันพอสมควร บานประตูเปิดออกได้ง่ายมีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 110 เซนติเมตร และสูงไม่น้อยกว่า 200 เซนติเมตร แต่ถ้ามีคนในโรงงานที่จะต้องออกตามทางนี้มากกว่า 50 คน ต้องมีขนาดกว้างเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนไม่น้อยกว่า 2 เซนติเมตร ต่อหนึ่งคน และมีบันไดระหว่างชั้นอย่างน้อยสองแห่งอยู่ห่างกันพอสมควร

(4) บันไดต้องมั่นคงแข็งแรง มีลักษณะ ขนาด และจำนวนที่เหมาะสมกับอาคารโรงงานและการประกอบกิจการอุตสาหกรรมนั้นๆ ชั้นบันไดต้องไม่ลื่นและมีช่วงระยะเท่ากันโดยตลอด

บันไดและพื้นทางเดินที่อยู่สูงจากระดับพื้นตั้งแต่ 1.50 เมตรขึ้นไป อย่างน้อยต้องมีราวที่มั่นคง แข็งแรง และเหมาะสม ทั้งนี้ รัฐมนตรีอาจกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้มีส่วนประกอบอื่นเพื่อป้องกันอันตรายหรือยกเว้นการจัดให้มีราวดังกล่าวได้

(5) ระยะดิ่งระหว่างพื้นถึงเพดานโดยเฉลี่ยต้องไม่น้อยกว่า 3.00 เมตร เว้นแต่จะมีการจัดระบบปรับอากาศหรือมีการระบายอากาศที่เหมาะสม แต่ระยะดิ่งดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่า 2.30 เมตร

(6) พื้นต้องมั่นคง แข็งแรง ไม่มีน้ำขัง หรือลื่น อันอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

(7) บริเวณหรือห้องทำงานต้องมีพื้นที่ปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 3 ตารางเมตร ต่อคนงานหนึ่งคน โดยการคำนวณพื้นที่ให้นับรวมพื้นที่ที่ใช้วางโต๊ะปฏิบัติงาน เครื่องจักร ผลิตภัณฑ์หรือวัสดุที่เคลื่อนไปตามกระบวนการผลิตด้วย

(8) วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างต้องเหมาะสมกับการประกอบกิจการอุตสาหกรรมตามขนาด ประเภท หรือชนิดของโรงงาน รวมทั้งที่ไม่ก่อให้เกิดการลุกลามของอัคคีภัย

(9) จัดให้มีสายล่อฟ้าตามความจำเป็นและเหมาะสม

(10) จัดให้มีที่เก็บรักษาวัสดุหรือสิ่งของที่อาจก่อให้เกิดอันตราย หรืออัคคีภัยได้ง่ายไว้ในที่ปลอดภัย

(11) ในกรณีมีลิฟต์ ลิฟต์ต้องมีส่วนปลอดภัยไม่น้อยกว่าสี่เท่าของน้ำหนักที่

กำหนดให้ใช้ ทั้งนี้ โดยถือว่าคนที่บรรทุกมีน้ำหนัก 70 กิโลกรัมต่อหนึ่งคน และต้องเป็นแบบที่จะเคลื่อนที่ได้ก็ต่อเมื่อประตูได้ปิดแล้ว รวมทั้งต้องมีระบบส่งสัญญาณเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินด้วย ลิฟต์ต้องมีป้ายระบุจำนวนคนหรือน้ำหนักที่จะบรรทุกได้ ให้เห็นได้ง่ายและชัดเจน

(12) มีห้องส้วม ที่ปัสสาวะ และสถานที่ทำความสะอาดร่างกาย ดังต่อไปนี้

(ก) มีห้องส้วมอย่างน้อยในอัตราคนงานไม่เกิน 15 คน 1 ที่นั่ง คนงานไม่เกิน 40 คน 2 ที่นั่ง คนงานไม่เกิน 80 คน 3 ที่นั่ง และเพิ่มขึ้นต่อจากนี้ในอัตราส่วน 1 ที่นั่ง ต่อจำนวนคนงานไม่เกิน 50 คน สำหรับโรงงานที่มีคนงานชายและคนงานหญิงรวมกันมากกว่า 15 คน ให้จัดส้วมแยกไว้สำหรับคนงานหญิงตามอัตราส่วนที่กำหนดข้างต้นด้วย

(ข) อาคารโรงงานที่มีคนทำงานอยู่หลายชั้น ต้องจัดให้มีห้องส้วมและที่ปัสสาวะในชั้นต่างๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม

(ค) ห้องส้วมต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 0.9 ตารางเมตรต่อ 1 ที่นั่ง

(ง) ห้องส้วมที่มีที่ปัสสาวะต้องเป็นแบบใช้น้ำชำระลงบ่อซึม พื้นห้องต้องเป็นแบบไม่ดูดน้ำ

(จ) จัดให้มีกระดาษชำระหรือน้ำสำหรับชำระให้เพียงพอสำหรับห้องส้วมทุกห้อง

(ฉ) จัดให้มีสถานที่ทำความสะอาดร่างกาย พร้อมทั้งวัสดุและอุปกรณ์สำหรับคนงานตามความจำเป็นและเหมาะสม

(ช) จัดให้มีการระบายถ่ายเทอากาศให้เพียงพอสำหรับห้องส้วม ห้องปัสสาวะ และสถานที่ทำความสะอาดร่างกายทุกห้อง

(ซ) จัดให้มีการทำความสะอาดห้องส้วม ที่ปัสสาวะ และสถานที่ทำความสะอาดร่างกายให้อยู่ในสภาพที่ถูกละเลยลักษณะเป็นประจำทุกวัน

(ฌ) ในโรงงานที่มีการผลิตสิ่งที่ใช้บริโภค ต้องจัดให้มีที่ล้างมือ ยาน้ำเชื้อหรือสบู่อันได้สุขลักษณะ และตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสมอย่างน้อยในอัตราคนงานไม่เกิน 15 คน 1 ที่ คนงานไม่เกิน 40 คน 2 ที่ คนงานไม่เกิน 80 คน 3 ที่ และเพิ่มขึ้นต่อจากนี้ในอัตราส่วน 1 ที่ ต่อจำนวนคนงานไม่เกิน 50 คน

หมวด 2

เครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ หรือสิ่งทีนำมาใช้ในโรงงาน

ข้อ 6 เครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ หรือสิ่งทีนำมาใช้ในโรงงานต้องเป็นดังต่อไปนี้

(1) มั่นคง แข็งแรง และเหมาะสม และในกรณีมีเหตุอันควร รัฐมนตรีจะกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้การนำเครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ หรือสิ่งที้นำมาใช้ในโรงงานชนิดใดต้องมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม หรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาก็ได้

(2) ใช้เครื่องจักรที่มีความปลอดภัยและไม่ก่อให้เกิดความสั่นสะเทือน เสียง หรือคลื่นวิทยุ รบกวนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง

(3) มีเครื่องป้องกันอันตรายอันอาจเกิดจากส่วนที่เคลื่อนไหวของเครื่องจักร ตามความจำเป็นและเหมาะสม

(4) บ่อหรือถังเปิดที่ทำงานสนองกันกับเครื่องจักรที่อาจเป็นอันตรายในการปฏิบัติงานของคนงาน ต้องมีขอบหรือราวกันแข็งแรงและปลอดภัยทางด้านที่คนเข้าถึงได้ สูงไม่น้อยกว่า 100 เซนติเมตรจากระดับพื้นที่ติดกับบ่อหรือถังนั้น

(5) หม้อไอน้ำ (boiler) หม้อต้มที่ใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อนำความร้อน เครื่องอัดก๊าซ (compressor) หรือถังปฏิกิริยา (reactor) และระบบท่อ เครื่องจักรหรือภาชนะที่ทำงานสนองกันโดยมีความกดดันแตกต่างจากบรรยากาศ ซึ่งใช้กับหม้อไอน้ำ หม้อต้มที่ใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อนำความร้อน เครื่องอัดก๊าซ หรือถังปฏิกิริยาดังกล่าว ต้องได้รับการออกแบบ คำนวณ และสร้างตามมาตรฐานที่ยอมรับ หรือผ่านการทดสอบความปลอดภัยในการใช้งาน โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การติดตั้งต้องมั่นคงแข็งแรงปลอดภัยในการใช้งาน มีอุปกรณ์ความปลอดภัยและมีส่วนประกอบที่จำเป็นตามหลักวิชาการ โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(6) ภาชนะที่บรรจุที่มีความกดดันต่างจากบรรยากาศ (pressure vessel) ต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่ยอมรับ มีอุปกรณ์ความปลอดภัยและส่วนประกอบที่จำเป็นตามหลักวิชาการ โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(7) ภาชนะบรรจุวัตถุอันตราย เช่น วัตถุไวไฟ วัตถุระเบิด วัตถุเคมี หรือของเหลวอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อมที่มีขนาดของภาชนะบรรจุตั้งแต่ 25,000 ลิตรขึ้นไป ต้องมั่นคง แข็งแรง เป็นไปตามมาตรฐานที่ยอมรับ โดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และต้องสร้างเขื่อนหรือกำแพงคอนกรีตโดยรอบให้มีขนาดที่สามารถจะกัก

เก็บปริมาณของวัตถุดังกล่าวได้ทั้งหมด เว้นแต่กรณีที่มีภาชนะบรรจุมากกว่าหนึ่งถัง ให้สร้างเงื่อนไขที่สามารถเก็บกักวัตถุอันตรายนั้นเท่ากับปริมาตรของถังเก็บขนาดใหญ่ที่สุด เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของวัตถุที่บรรจุได้อย่างมีประสิทธิภาพในกรณีเมื่อเกิดอุบัติเหตุแก่ภาชนะดังกล่าว และต้องจัดให้มีวัตถุหรือเคมีภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการระงับหรือลดความรุนแรงของการแพร่กระจายได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ในกรณีที่ภาชนะบรรจุนั้นตั้งอยู่ในที่โล่งแจ้ง ต้องมีสายล่อฟ้าให้เป็นไปตามหลักวิชาการ และภาชนะบรรจุที่อาจเกิดประจุไฟฟ้าสถิตย์ได้ในตัวต้องต่อสายดิน

(8) เครื่องยก (crane and hoist) และส่วนที่รับน้ำหนักต่อเนื่องกันต้องมั่นคงและแข็งแรง มีลักษณะ ขนาด และจำนวนที่เหมาะสม และต้องมีป้ายระบุน้ำหนักปลอดภัยสูงสุดที่จะใช้ยกของได้ให้เห็นได้ง่ายและชัดเจน กับต้องมีที่ห้ามล้อซึ่งสามารถจะหยุดน้ำหนักได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าของน้ำหนักปลอดภัยสูงสุด และถ้าเป็นเครื่องยกที่ใช้ไฟฟ้าต้องมีอุปกรณ์สำหรับหยุด ยก และตัดกระแสไฟฟ้าเมื่อยกน้ำหนักถึงตำแหน่งสูงสุดที่กำหนด

(9) เครื่องลำเลียงขนส่ง (conveyer) ซึ่งมีสายลำเลียงผ่านเหนือบริเวณซึ่งมีคนปฏิบัติงานหรือทางเดิน ต้องมีเครื่องป้องกันของตกแบบแผ่นหรือตะแกรงกันด้านข้างและรองรับของตกตลอดได้สายลำเลียงนั้น โดยให้อยู่ในลักษณะที่จะทำให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน สำหรับเครื่องลำเลียงขนส่งที่มีสายลำเลียงต่างไปจากแนวระดับ ต้องมีเครื่องบังคับที่ทำให้สายลำเลียงหยุดได้เองเมื่อเครื่องหยุดปฏิบัติงาน

(10) การติดตั้งท่อและอุปกรณ์สำหรับส่งวัตถุทางท่อต้องเป็นไปตามหลักวิชาการที่ยอมรับกัน

(11) ระบบไฟฟ้า การเดินสายไฟฟ้า และการติดตั้งเครื่องยนตร์ไฟฟ้า สวิตซ์ไฟฟ้า และอุปกรณ์เครื่องไฟฟ้าอื่น ต้องเป็นไปตามหลักวิชาการที่ยอมรับกันโดยมีคำรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 7 ในกรณีมีเหตุอันควร รัฐมนตรีจะประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบความปลอดภัยของเครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ หรือสิ่งนำมาใช้ในโรงงานตามข้อ 6 (2) (3) (5) (6) (7) (8) (9) (10) หรือ (11) ก็ได้

หมวด 3

คนงานประจำโรงงาน

ข้อ 8 โรงงานที่มีการใช้หม้อน้ำ (boiler) หรือหม้อต้มน้ำที่ใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็น

สื่อความร้อนที่มีความกดดันแตกต่างจากบรรยากาศ ผู้ประกอบกิจการต้องจัดให้มีผู้ควบคุม (operator) ประจำหม้อไอน้ำ (boiler) หรือหม้อต้มที่ใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อความร้อน ทั้งนี้ โดยผู้ควบคุมดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาช่างกลโรงงาน หรือช่างยนต์ หรือช่างผู้ชำนาญงานที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ควบคุมหม้อไอน้ำ (boiler) จากกระทรวงอุตสาหกรรมหรือสถาบันอื่นที่กระทรวงอุตสาหกรรมรับรอง

โรงงานที่มีการใช้หม้อไอน้ำ (boiler) ขนาดกำลังผลิตตั้งแต่ 20 ตันต่อชั่วโมงขึ้นไป นอกจากต้องดำเนินการจัดให้มีผู้ควบคุมดังกล่าวแล้ว ผู้ประกอบกิจการต้องจัดให้มีผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นวิศวกรผู้ควบคุมและอำนวยการใช้หม้อไอน้ำ (boiler) ด้วย

ข้อ 9 โรงงานที่ประกอบกิจการสร้างหรือซ่อมหม้อไอน้ำ (boiler) หรือหม้อต้มที่ใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อความร้อน ผู้ประกอบกิจการต้องจัดให้มีผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นผู้ควบคุมการสร้างหรือซ่อม

ข้อ 10 โรงงานต้องมีวิธีการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาและต้องจัดให้มีผู้ควบคุมดูแลและปฏิบัติงานประจำสำหรับระบบป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษซึ่งมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 11 โรงงานที่มีการใช้สารกัมมันตรังสีต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาสำหรับดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ¹

ข้อ 12 คนงานประจำโรงงานตามที่กำหนดในหมวดนี้ จะต้องไม่เป็นผู้ที่เคยกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่เป็นกรณีที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 4

การควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษ หรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อ 13 การกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล และวัสดุที่ไม่ใช้

(1) ต้องรักษาโรงงานให้สะอาดปราศจากขยะและสิ่งปฏิกูลอยู่เสมอและจัดให้

¹ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เรื่อง คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเกี่ยวกับโรงงานที่มีการใช้สารกัมมันตรังสี

มีที่รองรับ หรือที่กำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลตามความจำเป็นและเหมาะสม

(2) ต้องแยกเก็บสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วซึ่งมีวัตถุมีพิษปนอยู่ด้วย หรือ สำลีผ้า หรือเศษด้ายที่เปื้อนวัตถุไวไฟ ไว้ในที่รองรับต่างหากที่เหมาะสมและมีฝาปิดมิดชิด และ ต้องจัดให้มีการกำจัดสิ่งดังกล่าวโดยเฉพาะด้วยวิธีการที่ปลอดภัยและไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ

(3) ผู้ประกอบกิจการโรงงานที่มีสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ซึ่งมีลักษณะ และคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วดังต่อไปนี้

(ก) ห้ามมิให้นำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมโรงงาน อุตสาหกรรมมอบหมายให้นำออกไปเพื่อการทำลายฤทธิ์ กำจัด ทิ้ง หรือฝังด้วยวิธีการและสถานที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(ข) ต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับชนิด ปริมาณ ลักษณะ คุณสมบัติและ สถานที่เก็บสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วนั้นๆ พร้อมทั้งวิธีการเก็บ ทำลายฤทธิ์ กำจัด ทิ้ง ฝัง เคลื่อนย้าย และการขนส่ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 14 ห้ามระบายน้ำทิ้งออกจากโรงงาน เว้นแต่ได้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย อย่าง จนน้ำทิ้งนั้นมีลักษณะเป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ ทั้งนี้ต้องไม่ใช้วิธีทำให้เจือจาง (dilution)

ข้อ 15 ในกรณีที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ผู้ประกอบกิจการต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ต้องติดตั้งมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบบำบัดน้ำเสียโดยเฉพาะไว้ในที่ง่ายต่อการตรวจสอบ และต้องมีการจดบันทึกเลขหน่วยและปริมาณการใช้ไฟฟ้า ประจำวันด้วย

(2) ในกรณีมีการใช้สารเคมีหรือสารชีวภาพในระบบบำบัดน้ำเสีย ต้องมีการ บันทึกการใช้สารเคมีหรือสารชีวภาพในการบำบัดน้ำเสียประจำวัน และมีหลักฐานในการจัดหา สารเคมีหรือสารชีวภาพดังกล่าวด้วย

ข้อ 15 ทวิ¹ ในกรณีที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โรงงานที่ผู้ อนุญาตกำหนดให้ต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียต้องติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่องอุปกรณ์พิเศษ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามข้อ 15 แล้ว โรงงานดังกล่าวจะต้องติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่อง

¹ ข้อ 15 ทวิ เพิ่มเดิมโดยกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2539)

อุปกรณ์เพื่อรายงานการระบายน้ำที่ออกจากโรงงานเข้ากับระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของกรม
โรงงานอุตสาหกรรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ติดตั้งเครื่องวัดอัตราการไหลของน้ำที่ออกจากโรงงาน โดยเครื่องวัด
อัตราการไหลของน้ำที่ออกจากโรงงานและมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบบำบัดน้ำ
เสียจะต้องสามารถให้สัญญาณไฟฟ้าอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์และใช้งาน
วิเคราะห์โดยระบบคอมพิวเตอร์ได้

การติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่องอุปกรณ์เพิ่มขึ้นจากที่กำหนดในวรรคหนึ่ง
ให้รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประเภท ขนาด และ
สถานที่ตั้งของโรงงาน

(2) ติดตั้งระบบปรับเปลี่ยนสัญญาณไฟฟ้าจากเครื่องวัดอัตราการไหลของน้ำ
ที่ออกจากโรงงานและมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นสัญญาณที่
สามารถจัดส่งไปได้ไกลด้วยระบบเครือข่ายคมนาคมประเภทต่างๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ หรือ
สัญญาณดาวเทียมเพื่อส่งสัญญาณอย่างต่อเนื่องไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานที่ที่
กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนด

(3) จัดให้มีการติดตั้งอุปกรณ์และการส่งสัญญาณของค่าวิเคราะห์หรือค่าที่วัด
ได้ตาม (2) ทางโทรศัพท์ วิทยุ หรือสัญญาณดาวเทียมอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาหรือเป็นครั้ง
คราวตามที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนดไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานที่ที่กรม
โรงงานอุตสาหกรรมกำหนด

ข้อ 16 ห้ามระบายอากาศเสียออกจากโรงงาน เว้นแต่ได้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ
หลายอย่าง จนอากาศที่ระบายออกนั้นมีปริมาณของสารเจือปนไม่เกินกว่าค่าที่รัฐมนตรีกำหนด
โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา¹ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ใช่วิธีทำให้เจือจาง (dilution)

ข้อ 16 ทวิ² ในกรณีที่มีระบบฟอกอากาศ ผู้ประกอบกิจการโรงงานต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(1) ต้องติดตั้งมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบฟอกอากาศโดย
เฉพาะไว้ในที่ง่ายต่อการตรวจสอบ และต้องมีการจดบันทึกเลขหน่วยและปริมาณการใช้ไฟฟ้า
ประจำวันด้วย

(2) ในกรณีที่มีการใช้สารเคมีในระบบฟอกอากาศ ต้องมีการจดบันทึกการใช้
สารเคมีในการฟอกอากาศประจำวันและมีหลักฐานในการจัดหาสารเคมีดังกล่าวด้วย

ข้อ 16 ตรี³ ในกรณีที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โรงงานที่ผู้

¹ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2536) และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน
พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากโรงงาน

^{2,3} ข้อ 16 ทวิ และข้อ 16 ตรี เพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2539)

อนุญาตกำหนดให้ต้องมีระบบฟอกอากาศต้องติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่องอุปกรณ์พิเศษ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามข้อ 16 ทวิ แล้ว โรงงานดังกล่าวจะต้องติดตั้งเครื่องมือ หรือเครื่อง อุปกรณ์เพื่อรายงานการระบายอากาศเสียออกจากโรงงานเข้ากับระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของ กรมโรงงานอุตสาหกรรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ติดตั้งเครื่องวัดอัตราการไหลของอากาศเสียออกจากโรงงาน โดยเครื่อง วัดอัตราการไหลของอากาศเสียออกจากโรงงานและมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบ ฟอกอากาศจะต้องสามารถให้สัญญาณไฟฟ้าอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์และใช้ งานวิเคราะห์โดยระบบคอมพิวเตอร์ได้

การติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่องอุปกรณ์เพิ่มขึ้นจากที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประเภท ขนาด และสถานที่ตั้งของโรงงาน

(2) ติดตั้งระบบปรับเปลี่ยนสัญญาณไฟฟ้าจากเครื่องวัดอัตราการไหลของ อากาศเสียออกจากโรงงานและมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าสำหรับระบบฟอกอากาศเป็น สัญญาณที่สามารถจัดส่งไปได้ไกลด้วยระบบเครือข่ายคมนาคมประเภทต่างๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ หรือสัญญาณดาวเทียม เพื่อส่งสัญญาณอย่างต่อเนื่องไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานที่ ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนด

(3) จัดให้มีการติดตั้งอุปกรณ์และการส่งสัญญาณของค่าวิเคราะห์ หรือค่าที่ วัดได้ตาม (2) ทางโทรศัพท์ หรือวิทยุ หรือสัญญาณดาวเทียมอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาหรือ เป็นครั้งคราวตามที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนดไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานที่ที่ กรมโรงงานอุตสาหกรรมกำหนด

ข้อ 17 เสียงดังที่เกิดจากการประกอบกิจการต้องไม่เกินมาตรฐานที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 5

ความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงาน

ข้อ 18 โรงงานประเภทใดต้องมีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการดำเนินงานอย่างไร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 19 เครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ หรือสิ่งให้นำมาใช้ในโรงงานประเภทใดต้องมี มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยอย่างไร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บทเฉพาะกาล

ข้อ 20 ความในข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 ของหมวด 1 มิให้นำมาใช้บังคับกับโรงงานที่
ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานอยู่แล้วก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ในปัจจุบันได้แก่

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2536)

ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

เรื่อง กำหนดค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากโรงงาน¹

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 16 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตาม
ความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม จึงออก
ประกาศกำหนดค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากโรงงานไว้ดังนี้

ข้อ 1 อากาศที่สามารถระบายออกจากโรงงาน ต้องมีค่าปริมาณของสารแต่ละชนิด
เจือปนไม่เกินค่าที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

ลำดับที่	ชนิดของสารเจือปน	แหล่งที่มาของสาร	ค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศ
1.	ฝุ่นละออง (Particulate)	หม้อไอน้ำที่ใช้เชื้อเพลิงดังนี้	
		- น้ำมันเตา	300 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
		- ถ่านหิน	400 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
		- เชื้อเพลิงอื่นๆ	400 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
		การถลุง หล่อหลอม ริดดิ้ง และ/หรือผลิตเหล็กกล้า	300 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
2.	พลวง (Antimony)	อะลูมิเนียม	
		การผลิตทั่วไป	400 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
		การผลิตทั่วไป	20 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

¹ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2536 เล่ม 110 ตอนที่ 109 (12 สิงหาคม 2536) หน้า 12-14.

ลำดับที่	ชนิดของสารเจือปน	แหล่งที่มาของสาร	ค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศ
3.	สารหนู (Arsenic)	การผลิตทั่วไป	20 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
4.	ทองแดง (Copper)	การหลอมหรือการถลุง	30 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
5.	ตะกั่ว (Lead)	การผลิตทั่วไป	30 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
6.	คลอรีน (Chlorine)	การผลิตทั่วไป	30 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
7.	ไฮโดรเจนคลอไรด์ (Hydrogen chloride)	การผลิตทั่วไป	200 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
8.	ปรอท (Mercury)	การผลิตทั่วไป	3 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
9.	คาร์บอนมอนอกไซด์ (Carbon monoxide)	การผลิตทั่วไป	1000 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 870 ส่วนในล้านส่วน
10.	กรดกำมะถัน (Sulfuric acid)	การผลิตทั่วไป	100 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 25 ส่วนในล้านส่วน
11.	ไฮโดรเจนซัลไฟด์ (Hydrogen sulfide)	การผลิตทั่วไป	140 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 100 ส่วนในล้านส่วน
12.	ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (Sulfur dioxide)	การผลิตกรดซัลฟูริก	1300 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 500 ส่วนในล้านส่วน
13.	ออกไซด์ของไนโตรเจน (Oxides of nitrogen)	หม้อไอน้ำที่ใช้เชื้อเพลิงดังนี้ - ถ่านหิน - เชื้อเพลิงอื่นๆ	(วัดในรูปไนโตรเจนไดออกไซด์) 940 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 500 ส่วนในล้านส่วน 470 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 250 ส่วนในล้านส่วน
14.	ไซลีน (Xylene)	การผลิตทั่วไป	870 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 200 ส่วนในล้านส่วน
15. ¹	ครีซอล (Cresol)	การผลิตทั่วไป	22 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 5 ส่วนในล้านส่วน

¹ ลำดับที่ 15 เพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากโรงงาน, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2538 เล่ม 112 ตอนที่ 79 ง (3 ตุลาคม 2538) หน้า 21.

ข้อ 2 การวัดค่าปริมาณของสารเจือปนในอากาศที่ระบายออกจากโรงงาน ให้วัดอากาศที่ระบายออกจากปล่องในขณะที่ประกอบกิจการโรงงาน

ในกรณีที่ไม่มีปล่อง ให้วัดที่ช่องระบายอากาศซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าน่าจะมีปริมาณของสารเจือปนระบายออกมากที่สุด

ข้อ 3 ระดับค่าปริมาณของสารแต่ละชนิดที่เจือปนในอากาศ ให้คำนวณเทียบที่ความดัน 1 บรรยากาศและอุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2542)

ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
เรื่อง คุณสมบัติเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเกี่ยวกับโรงงาน
ที่มีการใช้สารกัมมันตรังสี¹

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 11 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 คำจำกัดความ

“สารกัมมันตรังสี” หมายความว่า สารใดๆ ที่องค์ประกอบส่วนหนึ่งมีโครงสร้างปรมาณูไม่คงตัวและจะสลายตัวโดยการปลดปล่อยพลังงานหรือแผ่รังสีออกมา

ข้อ 2 ผู้ประกอบกิจการโรงงานที่มีการใช้สารกัมมันตรังสี ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้มีคุณสมบัติสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางด้านวิทยาศาสตร์ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากรังสีอย่างน้อยสามหน่วยกิต หรือผ่านการอบรมการใช้ การดูแลรักษาและการป้องกันอันตรายจากการใช้อุปกรณ์และสารกัมมันตรังสีจากสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติเป็นผู้ควบคุมดูแลประจำโรงงานเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการใช้สารกัมมันตรังสี

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2542 เล่ม 116 ตอนที่ 57 ง (20 กรกฎาคม 2542) หน้า 3.

กฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2535)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และมาตรา 8 (7) แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 การรายงานข้อมูลต่างๆ ของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ให้เป็นไปตามแบบและวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา¹

ข้อ 2 โรงงานที่มีการใช้หม้อไอน้ำ (boiler) หรือหม้อต้มที่ใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อนำความร้อนที่มีความกดดันต่างจากบรรยากาศ ต้องจัดทำรายงานข้อมูลการตรวจและการทดสอบความปลอดภัยในการใช้

ข้อ 3 โรงงานที่ประกอบกิจการสร้างหรือซ่อมหม้อไอน้ำ (boiler) หรือหม้อต้มที่ใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อนำความร้อนที่มีความกดดันต่างจากบรรยากาศ ต้องจัดทำรายงานข้อมูลการผลิต การตรวจ และการทดสอบความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์

ข้อ 4 โรงงานที่มีผลกระทบรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ต้องจัดทำรายงานข้อมูลการตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ การวิเคราะห์ปริมาณสารมลพิษในระบบป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษและการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ข้อ 5 โรงงานที่มีการใช้สารกัมมันตรังสี ต้องจัดทำรายงานข้อมูลเกี่ยวกับชนิด จำนวน แหล่งที่มา วิธีการใช้ และการเก็บรักษาสารกัมมันตรังสี

ข้อ 6 ให้โรงงานที่มีการผลิต การเก็บ หรือการใช้วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย ต้องจัดทำข้อมูลความปลอดภัย (material safety data sheet) เกี่ยวกับลักษณะอันตรายตามคุณสมบัติของวัตถุนั้นๆ

¹ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เรื่อง การรายงานข้อมูลเกี่ยวกับชนิด จำนวน แหล่งที่มา วิธีการใช้และการเก็บรักษาสารกัมมันตรังสี ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2542.

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2542)

ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

เรื่อง การรายงานข้อมูลเกี่ยวกับชนิด จำนวน แหล่งที่มา

วิธีการใช้และการเก็บรักษาสารกัมมันตรังสี¹

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 1 และข้อ 5 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 คำจำกัดความ

“สารกัมมันตรังสี” หมายความว่า สารใดๆ ที่องค์ประกอบส่วนหนึ่งมีโครงสร้างปรมาณูไม่คงตัวและจะสลายตัวโดยการปลดปล่อยพลังงานหรือแผ่รังสีออกมา

“กากกัมมันตรังสี” หมายความว่า ของเสียที่ประกอบหรือปนเปื้อนด้วยสารกัมมันตรังสีในระดับสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 และต้องไม่เป็นประโยชน์ในการใช้งานแล้ว รวมทั้งของเสียอื่นๆ ที่กำหนดว่าเป็นกากกัมมันตรังสี โดยคณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ

ข้อ 2 ให้ผู้ประกอบการโรงงานที่มีการใช้สารกัมมันตรังสีต้องจัดทำรายงานข้อมูลเกี่ยวกับชนิด จำนวน แหล่งที่มา วิธีการใช้ และการเก็บรักษาสารกัมมันตรังสีตามแบบ ร.ง. 7 ท้ายประกาศฉบับนี้ แจ้งต่อกรมโรงงานอุตสาหกรรมภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศนี้มีผลใช้บังคับ ยกเว้นผู้ประกอบการโรงงานซึ่งประกอบกิจการโรงงานภายหลังจากประกาศนี้มีผลใช้บังคับ ให้แจ้งภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกอบกิจการโรงงาน

ต้องรายงานข้อมูลตามวรรคหนึ่งครั้งต่อไปทุกปีภายในวันที่ 30 ธันวาคม และการแจ้งให้สามารถส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับได้ โดยให้ถือว่าวันที่พนักงานไปรษณีย์ได้ส่งเป็นวันที่แจ้ง

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2542 เล่ม 116 ตอนที่ 57 ง (2 กรกฎาคม 2542) หน้า 4-5.

กฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2538)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และมาตรา 8 (7) แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ผู้ประกอบการกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 หรือจำพวกที่ 3 ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่ระบุในบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้แจ้งข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับการประกอบกิจการโรงงานตามแบบ ร.ง. 5 ท้ายกฎกระทรวงนี้ ต่อสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมทุกปี ตามระยะเวลาดังต่อไปนี้

(1) ไตรมาสที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม ให้แจ้งภายในวันที่ 15 ของเดือนเมษายน

(2) ไตรมาสที่ 2 ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน ให้แจ้งภายในวันที่ 15 ของเดือนกรกฎาคม

(3) ไตรมาสที่ 3 ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน ให้แจ้งภายในวันที่ 15 ของเดือนตุลาคม

(4) ไตรมาสที่ 4 ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ให้แจ้งภายในวันที่ 15 ของเดือนมกราคมของปีถัดไป

ข้อ 2 การแจ้งข้อมูลตามข้อ 1 ให้กระทำโดยยื่นแบบ ร.ง. 5 ณ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

การส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าวันที่ไปรษณีย์รับลงทะเบียนเป็นวันแจ้งข้อมูล

ข้อ 3 กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

(3) ต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปี

พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 43 บัญญัติว่า

“ผู้ประกอบการโรงงานจำพวกที่ 2 และโรงงานจำพวกที่ 3 ต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปีตามหลักเกณฑ์ วิธีการและอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงตลอดเวลาที่ยังประกอบการกิจการ ถ้ามิได้เสียค่าธรรมเนียมภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละห้าต่อเดือน และถ้ายังไม่ยินยอมเสียค่าธรรมเนียมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดประกอบการกิจการไว้จนกว่าจะได้เสียค่าธรรมเนียมและเงินเพิ่มครบจำนวน และให้นำมาตรา 39 มาตรา 40 และมาตรา 41 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

หลักเกณฑ์และวิธีการชำระค่าธรรมเนียมรายปี และอัตราค่าธรรมเนียมรายปี ที่ผู้ประกอบการโรงงานจำพวกที่ 2 (และผู้ประกอบการโรงงานจำพวกที่ 3) ต้องชำระกำหนดไว้ในกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2535)¹ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2540)² และกำหนดยกเว้นไว้ในกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2539)³ และกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2540)⁴

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2535)

แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2540)

ข้อ 1 ผู้ประกอบการโรงงาน จำพวกที่ 2 หรือจำพวกที่ 3 ต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปีตั้งแต่วันเริ่มประกอบการโรงงานตามที่ได้แจ้งไว้หรือที่ถือว่าได้แจ้งไว้ตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 11 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปีต่อไปทุกปีเมื่อถึงวันครบกำหนดวันเริ่มประกอบการโรงงานดังกล่าวในปีถัดไป

การชำระค่าธรรมเนียมรายปีตามวรรคหนึ่งสำหรับผู้ประกอบการโรงงานในเขตประกอบการอุตสาหกรรมตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 หลังวันที่กฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ใช้บังคับ ให้ถือตามวันเริ่มประกอบการตามที่เป็นจริง

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2535 เล่ม 109 ตอนที่ 108 (16 ตุลาคม 2535) หน้า 25-28.

² ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2540 เล่ม 114 ตอนที่ 21 ก (19 มิถุนายน 2540) หน้า 22-23.

³ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2539 เล่ม 113 ตอนที่ 33 ก (22 สิงหาคม 2539) หน้า 30-31.

⁴ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2540 เล่ม 114 ตอนที่ 22 ก (20 มิถุนายน 2540) หน้า 22.

การชำระค่าธรรมเนียมรายปีตามวรรคหนึ่งสำหรับผู้ประกอบกิจการโรงงานที่ประกอบกิจการ โดยไม่ได้แจ้งวันเริ่มประกอบกิจการ ให้ถือตามวันเริ่มประกอบกิจการตามที่พิสูจน์ได้เป็นเกณฑ์

ให้โรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้รับยกเว้นไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปี

ข้อ 2 ในการชำระค่าธรรมเนียมรายปี ให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานนำไปรับแจ้งการประกอบกิจการโรงงาน หรือใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน แล้วแต่กรณีไปแสดงด้วย ยกเว้นโรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ข้อ 3 ให้โรงงานในเขตกรุงเทพมหานครชำระค่าธรรมเนียมรายปีต่อกรมโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนโรงงานในจังหวัดอื่นๆ ให้ชำระค่าธรรมเนียมรายปีต่อสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดท้องที่ที่โรงงานตั้งอยู่

ข้อ 4 ให้กำหนดค่าธรรมเนียมรายปีดังต่อไปนี้

(1) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ไม่ใช่เครื่องจักร	ปีละ 150 บาท
(2) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้เครื่องจักรไม่ถึงห้าแรงม้า	ปีละ 150 บาท
(3) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้เครื่องจักรตั้งแต่ห้าแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าแรงม้าแต่ไม่ถึงยี่สิบแรงม้า	ปีละ 300 บาท
(4) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้เครื่องจักรตั้งแต่ยี่สิบแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ยี่สิบแรงม้าแต่ไม่ถึงห้าสิบแรงม้า	ปีละ 450 บาท
(5) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้เครื่องจักรตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าแต่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแรงม้า	ปีละ 900 บาท
(6) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้เครื่องจักรตั้งแต่หนึ่งร้อยแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่หนึ่งร้อยแรงม้าแต่ไม่ถึงสองร้อยแรงม้า	ปีละ 1,500 บาท

- (7) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่สองร้อยแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
สองร้อยแรงม้าแต่ไม่ถึงสามร้อยแรงม้า ปีละ 2,000 บาท
- (8) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่สามร้อยแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
สามร้อยแรงม้าแต่ไม่ถึงสี่ร้อยแรงม้า ปีละ 2,700 บาท
- (9) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่สี่ร้อยแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
สี่ร้อยแรงม้าแต่ไม่ถึงห้าร้อยแรงม้า ปีละ 3,600 บาท
- (10) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่ห้าร้อยแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
ห้าร้อยแรงม้าแต่ไม่ถึงหกร้อยแรงม้า ปีละ 4,500 บาท
- (11) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่หกร้อยแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
หกร้อยแรงม้าแต่ไม่ถึงเจ็ดร้อยแรงม้า ปีละ 5,400 บาท
- (12) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่เจ็ดร้อยแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
เจ็ดร้อยแรงม้าแต่ไม่ถึงแปดร้อยแรงม้า ปีละ 6,600 บาท
- (13) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่แปดร้อยแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
แปดร้อยแรงม้าแต่ไม่ถึงเก้าร้อยแรงม้า ปีละ 7,800 บาท
- (14) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่เก้าร้อยแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
เก้าร้อยแรงม้าแต่ไม่ถึงหนึ่งพันแรงม้า ปีละ 9,000 บาท
- (15) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่หนึ่งพันแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
หนึ่งพันแรงม้าแต่ไม่ถึงสองพันแรงม้า ปีละ 10,500 บาท
- (16) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่สองพันแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
สองพันแรงม้าแต่ไม่ถึงสามพันแรงม้า ปีละ 12,000 บาท

- (17) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่สามพันแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
สามพันแรงม้าแต่ไม่ถึงสี่พันแรงม้า ปีละ 13,500 บาท
- (18) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่สี่พันแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
สี่พันแรงม้าแต่ไม่ถึงห้าพันแรงม้า ปีละ 15,000 บาท
- (19) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่ห้าพันแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
ห้าพันแรงม้าแต่ไม่ถึงหกพันแรงม้า ปีละ 16,500 บาท
- (20) ค่าธรรมเนียมประกอบกิจการโรงงานที่ใช้
เครื่องจักรตั้งแต่หกพันแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่
หกพันแรงม้าขึ้นไป ปีละ 18,000 บาท

ข้อ 5 อัตราค่าธรรมเนียมรายปี ให้ถือตามสภาพของโรงงานที่เป็นอยู่ในวันที่ต้องชำระ
เป็นเกณฑ์สำหรับการต้องเสียค่าธรรมเนียม ไม่ว่าในระหว่างปีนั้นต่อมาขนาดของเครื่องจักรหรือ
จำนวนคนงานจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ตาม